

Тема 14 «Метрологічна служба України»

Мережа державних і відомчих метрологічних служб називається метрологічною службою України.

Метрологічна служба – мережа організацій, окрема організація або окремий підрозділ, на які покладена відповідальність за збереження єдності вимірювань в закріпленій сфері діяльності. Метрологічна служба України складається з Державної метрологічної служби і метрологічних служб центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій.

Державна метрологічна служба – система державних метрологічних органів, на які покладена відповідальність за забезпечення єдності вимірювань у державі.

До складу державної метрологічної служби, яку очолює Держстандарт України, входять :

- відповідні підрозділи центрального апарату Держстандарту України;
- головна організація із збереження єдності вимірювань в Україні – Державне науково – виробниче об'єднання “Метрологія” (ДНВО “Метрологія”);
- головні організації з видів вимірювань і напрямів діяльності – ДНВО “Метрологія”, Державний науково – дослідний інститут “Система”, Український, Дніпропетровський, Івано – Франківський, Харківський та Білоцерківський Центри стандартизації та метрології;
- державні служби єдиного часу і еталонних частот , стандартних зразків речовин і матеріалів, стандартних довідкових даних про фізичні константи, властивості речовин і матеріалів;
- територіальні органи державної метрологічної служби в республіці Крим, областях, містах і районах.

Відомча метрологічна служба – метрологічна служба міністерства або іншого центрального органу державної виконавчої влади, об'єднання підприємств, підприємства, установи, організації.

До відомчих метрологічних служб відносяться :

- підрозділи міністерств (відомств), на які покладені функції метрологічної служби;
- метрологічні служби об'єднань підприємств;
- метрологічні служби, інші підрозділи, посадові особи в підприємствах і організаціях, не залежно від форм власності, на які в установленому порядку покладені роботи з метрологічного забезпечення.

Державна метрологічна служба організовує, здійснює та координує діяльність, спрямовану на забезпечення єдності вимірювань в державі, а також здійснює державний метрологічний контроль і нагляд за додержанням вимог Закону України “Про метрологію та метрологічну діяльність” та інших нормативно – правових актів України і нормативних документів із метрології.

Зокрема об'єктами державного метрологічного нагляду є засоби вимірювальної техніки, методики виконання вимірювань, тощо.

Метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій організовують та виконують роботи, пов'язані із забезпеченням єдності вимірювань, а також здійснюють метрологічний контроль і нагляд у сфері своєї діяльності.

Метрологічне забезпечення – установлення та застосування метрологічних норм і правил, а також розроблення, виготовлення та застосування технічних засобів, необхідних для досягнення єдності і потрібної точності вимірювань.

Відповідно до закону України “Про метрологію та метрологічну діяльність” основною метою діяльності Держстандарту України у сфері метрології є створення національної системи забезпечення єдності вимірювань – Державної метрологічної системи.

Єдність вимірювань – стан вимірювань, за якого їхні результати виражаються в узаконених одиницях вимірювань, а похибки вимірювань відомі та із заданою ймовірністю не виходять за встановлені межі.

Державна метрологічна система забезпечує єдність вимірювань в державі і спрямована на :

- реалізацію єдиної технічної політики в галузі метрології;
- захист громадян і національної економіки від наслідків недостовірних результатів вимірювань;
- економію всіх видів ресурсів;
- створення науково – технічних, нормативних та організаційних основ забезпечення єдності вимірювань в державі.

Координує діяльність Державної метрологічної системи Держстандарт України.

Від точності та достовірності одержаних результатів вимірювань залежить значною мірою технічний рівень виробництва та продукції, створення безпечних умов праці людини та безаварійного режиму роботи транспорту, якості медичних діагнозів, тощо.

Основною метою метрологічного забезпечення є поліпшення якості продукції, підвищення ефективності виробництва, використання матеріальних цінностей та енергетичних ресурсів, а також наукових досліджень.

Метрологічне забезпечення складається із наукової, законодавчої, нормативної, технічної та організаційної основ.

Науковою основою метрологічного забезпечення є метрологія.

Законодавчою основою метрологічного забезпечення є Закони України, Декрети і постанови Кабінету Міністрів України, які спрямовані на забезпечення єдності вимірювань.

Нормативною основою метрологічного забезпечення є державні стандарти та інші документи державної системи забезпечення єдності вимірювань (ДСВ), відповідні нормативні документи Держстандарту України, методичні вказівки та рекомендації.

Технічною основою метрологічного забезпечення є :

- система державних еталонів одиниць фізичних величин, яка забезпечує їх відтворення з найвищою точністю;
- система робочих еталонів і зразкових засобів вимірювань, за допомогою яких здійснюється передача розмірів одиниць фізичних величин робочим засобам вимірювань;
- система стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів, що забезпечує відтворення одиниць фізичних величин, які характеризують склад і властивості речовин і матеріалів;
- система робочих засобів вимірювальної техніки (засобів вимірювань), які використовуються під час розроблення, виробництва, випробувань та експлуатації продукції, наукових досліджень та інших видів діяльності.

Організаційною основою метрологічного забезпечення є метрологічна служба України.